

Спорт у Берліні

Олекса Влизько

(Сторінки із щоденника берлінського спортсмена)

27 лютого. Був на верхогонах у Штравсбергу. Поставив у букмекера 100 марок на спадкоємця крові Гамблетоніяна й Мамбріни, — прегарного коника "Фатерлянда".

Перед першим заїздом випив у буфеті три ґляси брантвайну та з'їв кілька бутербродів із шинкою.

"Фатерлянд" на початку поводився досить добре.

Але під кінець цей нещасний кляйдедаль, — будь прокляте його ім'я й моя голова, — здав перед тракеноном "Гансом".

Довелося дати 50 марок одному з банди "Завжди Вірних", — авансом за підрізування сухої жили в "Ганса".

Не вигоріло. — "Ганс" прийшов перший, "Завжди вірний" зник з 50-ма райхсмарками невідомо куди.

Я збігав до стійл і подивився на ноги "Ганса". Всі сухі й мокрі жили на місці. Може це й краще, бо вдруге поставлю на нього.

А втім, — розтрощив разом з іншими банкрутами статую Гіподамії та її батька Еномая, — царя Пізи в Еліді, що стояли при вході на гіподром.

Поліцай-президія прислала автокоманди нападу. Я втік.

1 березня. В райхстагу запитання з правого крісла: — Чи відомо міністрові внутрішніх справ, що комуністи чинять опір панівній державній владі? Чи відомо, що комуністи 27 лютого вчинили погром на гіподромі в Штравсбергу? Чи відомо, що вони забили його величність короля Еномая та його найяснішу дочку принцесу Гіподамію, які користуються з нашої гостинности, а значить і з права недоторканости в нашій прегарній дорогоцінній (голос з місця: — а репарації?) ... дорогоцінній, — підкреслюю, — країні, в нашому любому Дойчляндові? Що гадають робити з приводу подій у Штравсбергу міністер внутрішніх справ та міністер закордонних справ?

Підголосок з місць соціал-демократів: — Чи відомо...

З лав комуністів: — чути сміх.

В льожі представників преси: — гомеричний регіт. Репліки: "Ну й ну!", "ой помру!", "Ги-ги-ги!", "Ха-ха-ха!", "Ги-ги... ги... попотами!"

Льожі чужоземних представників: — дипкорпус звільняє місця in согроге.

Голова: — дзвонить і закликає до тиші.

Скандал: з галерії лунає голос школяра: — Мамо, пан учитель говорив, що Еномай і Гіпопотамія давно окачурились, ще тоді, як мого дідуса не було й живого, і чоловічки тільки но встигли видумати бога і по вулицях не ходило котів і собаків. Чи це правда, мамо?

Мама: — Цссс... там унизу сидять вумні люди, Гансику, вони знають більше ніж пан учитель!..

Школяр: — Мамо, хіба вони вумні, — а чому в них такі маленькі голови і без волосів?

Мама: — Цссс... цить!

Голова: — просить сторожу з'ясувати, яким чином на засідання райхстагу попадає плебс, а також вивести школяра, маму й комуністичного депутата від третьої виборчої округи Руру.

В залі пекельний галас.

В лавах правих: — зловбий шепіт біля постаті, що внесла запитання, — "ви абсолютний дурень, — ми вас виключимо з партії, Дон-Кіхот ви нещасний, що ви наробили!"

Абсолютний дурень: — демонстративно пориває з партією й виходить з залі.

Шум. Сміх. Скандал.

Офіціоз міністерства внутрішніх справ уміщує звістку про подію в райхстагу без коментарів. "Форвертс" запитує, чому соціаль-демократи, що завжди стояли на сторожі моральности, не внесли запитання міністрові освіти щодо вчителя, який у німецькій школі серед білого дня навчає дітей про штучність походження бога, а також робить натяки на походження людей, зокрема вогеців, кімврів, тевтонів, швабів та інших, не від нібелюнгів, а від котів і собак. "Роте Фане" містить статтю про новітню подорож Гуліверову по кулуарах райхстагу, та про його зустрічі там з йеху та гуїгнґнмами...

Щодо мене, — то, на мою думку, архітект Шінкель в жодному разі не побудував би райхстагу, коли б знав про глупоту депутатів, які згодом будуть засідати в цій споруді зоологічного йолопства.

13 березня. Був на верхогонах з перешкодами у Карлхорсті. Поставив 150 марок на прегарного кохляні "Насредина", що йшов під жокеєм Карлом Гелеґенхайтом.

Всі шанси були за. — "Насредин" випереджав на один метр всіх суперників. Бездоганно взяв бар'єри, але, — за три метри до фінішу злякався німецького республіканського прапору, став дибки й, збивши Гелеґенхайта з сідла, розтрощив йому руку. Я був серед тих, що допомогли нещасному Гелеґенхайту підвестися з маніжної жорстви й добили його на місці.

4 травня. Був у Гоппегартені. Не ставив на жодну шкапу. — Була підозра, що всі рисаки — "мохрен-копфи". Зробив цілковито правильно. — Хоча біг був гарний, але, коли призова кандидатка англонорманка "Гретхен" брала передостанній бар'єр, — під нею вибухнуло 400 грам динаміту. Кобила й жокей розлетілися в шматки. Я ніякого відношення до цього не маю.

У третьому заїзді четверо коней впало каменем на місці. — У них перерізали зацікавлені особи сухі жили на ногах кишеньковими ножами. До старту першим прийшов йоркшир "Адюльтер", що змагався сам з собою.

Натовп розтрощив гіподром, забив 13 жокеїв, одного директора й двох букмекерів, які не встигли зникнути заздалегідь. Я при цьому був поміркований.

3 червня. З'їздив крафтомнібусом у Штеґліц. Сьогодні тут відбулися на трекові в 500 метрів фантастичні перегони на вдосконалених "м'ясорубках".

Власне, перегони відбуваються не між окремими рекорсменами, а між фірмами, які продукують ці "м'ясорубки" для Німеччини. — Кожен полигач у перегонах має "м'ясорубку", відмінної від інших системи та фірми, й дістає від останньої категоричну директиву довести свою камнедробарку, систему, фірму, що спродувала цю пекельну машину та її, — фірми, — дивіденди до повного переможного кінця, чи то пак, — фінішу, — хоч би це пахло другим Верденом або Каповським путчем. Маючи при собі подібні завдання, — кожний з рекорсменів, що бере участь у перегонах, — вживає гасла Дона-Ініґо Лйопеца де-Рекальдо Лойоли, а саме: — "Здобуваючи райхсмарки, — не гребуй засобами!"

Я сів на місцях для банківських клерків, вертгаймівських дівчат та аматорів "Форвертса". Поруч мене двоє божевільних небезпечного для мене вигляду. А втім, — за ненормальність їхнього душевного стану не ручуся. Розмова, що вони її провадять, є типовий зразок для надзвичайно таємничих масонських фраз, які перед тим, як залетіти до вуст відвідувачів вельодрому, — мабуть пройшли всі перипетії згущення своєї істотності в словесному сепараторі ґетевських відьом на Брокені.

— ... А я вам повторюю, що в нумера четвертого шатуни сім!

— Ґут! — Його фірма дурна, як бундесрат, бо в нього короткі ноги. — Він пропаде у фінішному спурті! — На шатунах сім він не обгонить і тірольське теля! — Йому потрібні шатуни п'ять з половиною! Взагалі я не ставлю на номер четвертий і нещасних п'яти пфенігів! Ха!

— Дозвольте, — звідки ви взяли короткі ноги?

— Ха! Він стоїть поруч з Фріцем Брамберґом і в нього колінця ледве доходять колін останнього!

— Пас! — Викиньте з голови свій гопфен! — Нумер четвертий стоїть на першій стьожці, а Брамберґ на другій! — Ви не взяли до уваги нахилу треку й говорите про короткі ноги!

— Гм... так!.. Але однаково нумер четвертий пропаде, завдячуючи своїм однотрубкам! — Він заколеться з ними в напівфіналі, коли піде на колесі у Фріца Брамберґа. Це ж його давня звичка йти за найсильнішим конкурентом, в надії, що той винесе його на останню фінішну рівну! Ха!

— При чому тут заколювання й саме на колесі в Брамберґа? — Ви хочете сказати, що четвертий нумер дасть заперти себе в коробочку?!

— Можливо! — Коробочка трапиться тому, що Фріц Брамберґ у змові з номером третім! — Обидві фірми ввійшли в контакт проти машини четвертого. Вони й замордують його коробочкою, навіть на той неможливий випадок, коли він не заколеться! Але моя мова саме йшла про заколювання, як про таке! — Невже ви думаєте, що при невдачі з коробочкою, — у Фріца Брамберґа знову не вистачить циндри в кишені світера?! — Ха!

— Це буде найжахливіший кросинґ! — Брамберґа буде за таку річ дискваліфіковано

на ввесь час перегонів!

— Єрунда! — Суддя наперед одержує солідний куш! Ха!

— Не вірю! Коли це трапиться, — я розгромлю ввесь вельодром!.. До речі, — погляньте!

Клерк, якому я дав наймення "Ха", та його партнер, що їхню розмову свіжа людина вважала б за розмову двох божевільних, припинили свої таємничі суперечки, бо відбувся старт першого заїзду.

Я негайно поставив 20 марок і під кінець змагань ввійшов у курс усіх коробочок, заколювань, спуртів, сидінь на колесі, серій, напівфіналів, фіналів, гітів та інших головокрутних термінів, що вживаються на вельодомах.

Мої 20 марок безнадійно загинули: — в останній мент, перед фіналом, — фірма шостого нумера запропонувала Брамбергові за провал рекорду сто тисяч марок, пачку акцій і членство в правлінні фірми.

Шостий нумер через цей — своєчасно зроблений — ґешефтик прийшов перший до фінішу.

Четвертий заколов на циндрі свої тендітні шини — однотрубки, під час відсиджування на колесі у Фріца Брамберґа.

Третій просто вибухнув у повітря. — Конкурентка-фірма поклала йому під сідло нітрогліцеринову капсулю.

Другий попав у коробочку, що створили шостий і п'ятий номери посеред фіналу.

Сьомий загубив заздалегідь тукліпси, що хтось попсував, і почав ковзати по чистих сталюх педалях, не маючи сталої підпори для підшов.

Решта сумісників у перегонах була звалена в загальну кучугуру восьмим номером. — Він мав з невідомої примхи вільний хід у своєму велі й на початку фіналу, коли в ногах сталася спазма сухих жил, на нього наскочив одинадцятий, що йшов за ним по стьожці.

Одинадцятий упав навпоперек треку й збив усіх, що йшли позад нього.

Коефіцієнт: — зламано одну руку, три ноги, чотирнадцять з половиною пальців та вибито, як корок, одно ребро, не рахуючи того, що в переможця стався струс мозку від овацій.

Так закінчилися перегони на спринтерах.

Почалися змагання на стайерських велях за лідерами мотоциклістами.

Тактика лідерських перегонів була нескладна в порівнянні зі спринтерськими. Вельо-теорія говорить, що лідер відповідає за заїзд головою, а стайер ногами.

Все так і відбулося. — На першому ж віражі в лідерів відлетіли голови, а в стайерів ноги. — Суддя визнав це за взаємний кросинґ і дискваліфікував героїв заїзду.

Їм не свербіло від цього вирішення.

Другий заїзд.

Перший прийшов стайер Адольф Спаш. Прийти не першим він не міг. — Лідер стайера Людвіґа Клянка зробив перед фінішем розрив, а коли Клянк знову сів на ролика — було запізно. — Натовп ревів і питав, скільки заплачено райхсмарок лідерові

Клянка за перемогу Спаша.

Третій заїзд.

У мотор першого лідера насипано наждаку.

Другий разом зі своїм стайером помер на руках у публіки. — Він надто високо заїхав на віражі, а потім сіпнув руля праворуч і мотицикл засипався...

Я покинув вельодром... У мене ж ніколи не вистачало сміливості показувати в натовпі берлінських спортсменів, що я не далекий до греця. Це б не справило на них жадного вражіння, вони щодня бачать набагато цікавіші речі, що трапляються з людьми за їхньою безпосередньо участю.

Те, що я спостерігав у Штегліці, — з катастрофічною регулярністю відбувається й у Трептові та Зехлендорфі. Але все це лише квіточки берлінського вельоспорту. — Там, де мова йде про професійний спорт, завжди не вистачає потрібної експресії й захоплення справою від душі, як це буває з аматорами. Отже центр ваги берлінського, та й взагалі німецького вельоспорту, — як і всякого іншого, лежить на аматорах, на різних приватних вельо-клубах, — доброго, середнього й поганого тону. Тут ростуть усі ягідки.

Кривий нюрнберзький годинникар Фафлер перекинувся б у труні, коли б побачив, який вжиток зроблять німецькі студенти з першого німецького веля, що винайшов він у XVII віці, такого жалюгідного в порівнянні з сучасними м'ясорубками.

Коли їздять німецькі студіозуси, зі швидкістю шести-семимильних чобіт на одну лиху годину, — в їхні спринтери між шпиці, замість випадкових віхтів, — попадають діти, березневі коти, закохані парочки, горобці й цілі пікніки в повному складі, не рахуючи дрібних комах.

Мене спіткало щастя підслухати розмову двох мурашів на лісній дорозі біля дорф-Тегеля:

— Ну й от, — знову проїхав Великий Гумовий Переворот. — Хо повідомляв Малу Раду, що один з них роздушив ранком перший корпус нашої армії під час походу на Живого Хруща, який впав з дерева на спину й так залишився лежати за Товстим Жолудем. Уну-Му, есквайр, повернувся живий, але в нього вибито 243 фасетки з правого ока й вирвано помацки.

— Це просто нападсть на нас? — Вчора Великий Гумовий Переворот розтер на Камені череду тлі і тепер друга секція нашого комашинника залишається на третій квартал Першого Тижня без молока.

Комашки безневинно залишили свою розмову, бо в напрямку до Тегель-дорфу проїхав один з Великих Гумових Переворотів, тобто Гейдельберзький канікулярний "фукс" з університету Руперта-Кароліни й зробив з обох співбесідниць мокро місце шинами своєї м'ясорубки...

Я був свідком, як під один з оскаженілих вель на дорозі в Саатвінкель попав французький булдог і був перемолотий шпицями на собаче крошево.

А один бурш оповідав мені, що німецькі бауери щороку після жнив кладуть снопи на шосе й за день одержують готове до віяння зерно, після проїзду одного або двох вельо-клубів Берліну. На жаль, — додав бурш, — хлібні стебла ще не встигають

назватися соломою, як уже перетворюються на січку.

Той же бурш поінформував мене, що боксера Карнеру під час променаду в Тіргартені збив з ніг старий вельо-алькоголік на нещасному трьохколісному Кріпері й його скручено в баранячий ріг.

Я закінчу сьогоднішні сторінки свого щоденника тим, що згадаю за проекта, що його я помітив на столі в поліцай-президії Берліну, коли я з'явився туди на вимогу зробити деякі пояснення з приводу роздушеного цуцика на Курфюрстендамі. В проекті ясно зазначено, що поліцай-президія Берліну гадає надалі боротися з демонстраціями пролетаріату, збиваючи демонстрантів з ніг берлінськими вельо-аматорами. Нехай українці не сміються, бо вони не можуть уявити, що то за кара спускати на натовпи груповими заїздами берлінських вельосипедистів. Великий інквізитор Кастілії й Арагонії, — кривава собака, Носке 1483 року, — Томас Торквемада, — розсипався б у своїй домовині, коли ще збереглися його кістки, — якби він міг довідатись про цих несамовитих вельосипедистів.